

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **A. B.**, zastoupený JUDr. Ladislavem Piterkou, advokátem se sídlem Ruská 2887/101, Ostrava - Vítkovice, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje** se sídlem 28. října 117, Ostrava - Moravská Ostrava, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. března 2012, č. j. 58 Ca 1/2008 – 162,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 3 2012, č. j. 58 Ca 1/2008 – 162, rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 21. 12. 2007, č. j. MSK 166686/2017 a rozhodnutí Magistrátu města Ostravy, odboru dopravně správních činností ze dne 26. 9. 2007, č. j. DSČ/22844/07/SŘ-SK, **se zrušují** a věc **se vrací** Magistrátu města Ostravy k dalšímu řízení.

II. Krajský úřad Moravskoslezského kraje **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě 25.040 Kč k rukám zástupce žalobce JUDr. Ladislava Piterky do tří dnů od právní moci rozsudku.

III. Krajský úřad Moravskoslezského kraje **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 13.640 Kč k rukám zástupce žalobce JUDr. Ladislava Piterky do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. 3. 2012, č. j. 58 Ca 1/2008 – 162, zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje (dále jen „krajský úřad“) ze dne 21. 12. 2007, č. j. MSK

166686/2017, kterým bylo změněno rozhodnutí Magistrátu města Ostravy, odboru dopravně správních činností ze dne 26. 9. 2007, č. j. DSČ/22844/07/SŘ-SK ve věci přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle ust. § 22 odst. 1 písm. i) zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích"), a to tak, že byl nahrazen text „a rychlost 119 km/hod." textem „a to nejméně rychlostí 107 km/hod" a ve zbytku bylo napadené rozhodnutí potvrzeno. Rozhodnutím správního orgánu I. stupně byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání přestupku, kterého se měl dopustit tím, že dne 27. 4. 2007 ve 21:20 hod. v Ostravě - Kunčicích řídil vozidlo značky Škoda Octavia RZ X po ul. Rudná, kde je dopravní značkou stanovena maximální rychlost jízdy 60 km/hod., a při jízdě do křižovatky ul. Rudná - Vratimovská počínal neopatrně a neohleduplně, neboť řídil vozidlo rychlostí 119 km/hod. (krajským úřadem změněno na „nejméně" 107 km/hod.), v důsledku čehož nestačil zastavit a za vyznačeným přechodem pro chodce v pravém jízdním pruhu, ve směru jízdy k Ostravě - Vítkovicím, narazil do zadní části vozidla značky Fiat Stillo, RZ X, které řídil V. O. Za tento přestupek mu byla uložena pokuta ve výši 7.000 Kč a zákaz řízení všech motorových vozidel na dobu 8 měsíců. V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že rychlost vozidel stěžovatele i řidiče O. byla dostatečně prokázána znaleckými posudky, jak znalce Ing. Petra Schulmeistera vypracovaným ve správním řízení, tak znalce Ing. Petra Korče vypracovaným v řízení o žalobě. Otázka položená Ing. Petru Schulmeisterovi byla otázkou znaleckou, spadající do odvětví silniční dopravy. Nejednalo se o otázku zavinění nebo hodnocení protiprávního jednání. Znaleckým posudkem Ing. Petra Korče byly dostatečně vyvráceny námitky vadnosti znaleckého posudku Ing. Petra Schulmeistera a krajský soud odkázal na jeho závěry. Za irelevantní označil námitku, že ve vozidle řidiče O. seděly ještě další dvě osoby, z nichž jedna po dopravní nehodě z místa této nehody zmizela, a že ani jeden z účastníků neposkytl stěžovateli první pomoc. Tyto námitka nemohou mít vliv na posouzení protiprávního jednání stěžovatele. Také ohledně konečného postavení vozidla řidiče O. a jeho rozhledových podmínkách odkázal krajský soud na závěry znaleckého posudku Ing. Petra Korče s tím, že ani tyto námitky nemohly ovlivnit závěr, že stěžovatel překročil nejvyšší dovolenou rychlost výrazným způsobem, což bylo rozhodující příčinou dopravní nehody.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž namítal jednak vadu řízení spočívající v nesprávnosti skutkových zjištění správních orgánů obou stupňů, kterou krajský soud nezákonně aproboval, jednak nesprávné posouzení některých rozhodných právních otázek. V první řadě namítal, podobně jako v řízení před krajským soudem, vadnost znaleckého posudku vypracovaného Ing. Petrem Schulmeisterem s tím, že ani znalecký posudek znalce Ing. Petra Korče neodstranil vady prvního posudku. Vadnost posudků spočívá v nadhodnocení výchozí a střetové rychlosti vozidla stěžovatele, což je podle něj zaviněno tím, že oba znalci shodně nevzali v potaz některé skutečnosti podstatné pro správný výpočet výstupních hodnot (vozovka byla podstatně zvlněná, stěžovateli nefungoval na vozidle ABS, stěžovatel ve snaze vyhnout se vozidlu Fiat Stillo nevyvinul plný brzdný účinek). Stěžovatel rovněž odmítl závěry znalce Ing. Petra Korče, že umístění dopravní značky omezující v místě, kde došlo ke srážce vozidel, nejvyšší povolenou rychlost na 60 km/h bylo provedeno přehledným způsobem. Značka se nachází pouze na jednom místě cca 4 m od bílé čáry pravého jízdního pruhu vozovky; před ní je umístěn sloup s bílými směrovými značkami bránící výhledu na značku při příjezdu ke křižovatce ze směru od ul. Šenovská. Poblíž značky je navíc řada

barevných reklamních poutačů a značka splývá i s barevnými fasádami blízkých budov. Jako důkaz pro svá tvrzení navrhl videozáznam simulující jízdu vozidla kolem značky v příslušném směru. Poukázal rovněž na to, že značku mu zakryly buď uvedené směrové značky, nebo vozidlo, které před nehodou předjížděl. Toto tvrdil do protokolu již při podání vysvětlení dne 30. 4. 2007. Obšírné závěry o vhodnosti umístění dopravní značky omezující v místě rychlost na max. 60 km/h činil znalec Ing. Petr Korč přesto, že není znalcem pro obor dopravního značení. V souvislosti s videozáznamem stěžovatel namítal, že krajský soud jím navržený důkaz jeho přehráním neprovedl. Dále poukázal na možnou podjatost znalce Ing. Petra Korče, kterou vidí v tom, že oba znalci provozují firmu ADONE - znalecký ústav, s.r.o., který je zapsán v seznamu znaleckých ústavů. Stěžovatel se tedy domnívá, že znalec Ing. Petr Korč mohl upravit svůj znalecký posudek tak, aby respektoval závěry svého společníka Ing. Schulmeistera. Tuto skutečnost svědčící o možné podjatosti měl podle stěžovatele znalec sám soudu sdělit. Stěžovatel rovněž namítal, že krajský soud se vůbec nezabýval otázkou, na kterou opakovaně poukazoval, že řidič vozidla Fiat Stillo se nesprávně zařadil do pravého jízdního pruhu místo do levého a že toto porušení dopravních předpisů mělo za následek střet vozidla Fiat Stillo se stěžovatelovým vozidlem. Vedle vad ve zjištění skutkového stavu krajský soud také nesprávně posoudil právní otázku, co je příčinou dopravní nehody v situaci, kdy řidič vjíždějící z vedlejší silnice na silnici hlavní nedá vozidlu jedoucímu po hlavní silnici přednost, přičemž vozidlo jedoucí po hlavní silnici jede vyšší než v místě nejvyšší povolenou rychlostí. Stěžovatel v této souvislosti poukázal na trestní judikaturu Nejvyššího soudu, zejména na rozhodnutí ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 7 Tdo 688/2011. S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský úřad ve vyjádření ke kasační stížnosti odmítl názor, že by znalecké posudky byly vadné, a svoji argumentaci opřel o jejich obsah. Ohledně námitky týkající se špatné viditelnosti dopravní značky omezující nejvyšší povolenou rychlost v místě nehody uvedl, že byla v žalobním řízení uplatněna opožděně, a tedy nepřípustně. Pokud jde o tvrzení stěžovatele, že mohl mít výhled na značku zakrytý jiným vozidlem, které předjížděl, ze svědeckých výpovědí existence takového předjížděného vozidla v místě nehody nevyplývá. Posouzení, zda umístění značky bylo pro řidiče patřičně viditelné, není ryze odbornou otázkou a úsudek o tom si může učinit každý rozumný člověk, např. pomocí nákresů či fotografií místa nehody. K otázce podjatosti znalce Ing. Korče krajský úřad poznamenal, že znalci se společníky firmy ADONE – znalecký ústav, s. r. o., stali až 4. 11. 2011, zatímco Ing. Korč znalecký posudek vyhotovil již 11. 4. 2011. Po vstupu do uvedené firmy Ing. Korč podával pouze písemné vyjádření k námitkám stěžovatele (dne 28. 12. 2011), v nichž se však vyjadřoval jen ke svému posudku. K právní otázce zavinění v souvislosti s principem omezené důvěry uvedl krajský úřad, že jeho závěry odpovídají rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2004, sp. zn. 5 Tdo 1173/2004, a ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 34/2010. Stěžovatel výrazně překročil nejvyšší v místě povolenou rychlost za snížené viditelnosti (v noci), což řidiči jedoucímu z vedlejší silnice objektivně znemožnilo mu dát přednost. K nesprávnému zařazení se řidiče vozidla Fiat Stillo do jízdního pruhu na hlavní silnici namítal krajský úřad především její opožděné uplatnění před krajským soudem a k obsahu námitky uvedl, že vozidlo odbočující na vícepruhovou pozemní komunikaci může využít k jízdě kteréhokoli pruh, dodrží-li pravidla o jízdě v pruzích vedle sebe. Tvrzení stěžovatele o úhybných manévrech řidiče vozidla Fiat Stillo

měl krajský úřad s ohledem na závěry znaleckých posudků za nevěrohodná. Z uvedených důvodů navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

V první řadě nelze podle názoru Nejvyššího správního soudu považovat za řádně vypořádané žalobní body týkající se zjištění rychlosti, kterou před srážkou vozidla jela. Řízení před krajským soudem je totiž stiženo vadou spočívající v tom, že krajský soud ustanovil znalce, který mohl být podjatý proto, že svoji znaleckou činnost vykonává v rámci znaleckého ústavu společně se znalcem, který zpracoval znalecký posudek v řízení před správními orgány. Tato skutečnost může být důvodem jeho podjatosti. Není jistě vyloučeno, aby znalec podal objektivní a nestranný posudek týkající se věci posuzované předtím jeho kolegou z instituce, v níž oba společně působí, ale taková situace může vyvolat pochyby o nestrannosti. Nelze totiž vyloučit, že znalec kontrolující práci svého kolegy může mít tendenci směřovat své závěry k tomu, aby správnost jeho závěrů potvrdil. Důvody k tomu mohou být různé – kolegiální solidarita, třeba i jen podvědomě působící, přátelský vztah, snaha nepoškodit zpochybněním závěrů prvního znalce dobrou pověst, a tím třeba i ekonomickou situaci, instituce, v níž oba působí, apod. Závěr, že za uvedené situace znalec kontrolující práci kolegy ze stejné instituce je vždy podjatý, neplatí bezvýjimečně, protože vždy bude záležet na konkrétních okolnostech, např. povaze a velikosti dané instituce, povaze vztahů mezi kolegy apod. Krajský soud se povahou vztahu znalců Ing. Petra Schulmeistera a Ing. Petra Korče nezabýval, ač je z veřejně dostupných úředních evidencí znaleckých ústavů, jakož i z webových stránek ADONE – znalecký ústav, s. r. o. patrné, že oba v tomto znaleckém ústavu působí. Tím zatížil své rozhodnutí vadou řízení, která mohla mít vliv na jeho zákonnost, neboť zásadní skutkové zjištění (krajským soudem shledané potvrzení správnosti skutkových závěrů správních orgánů ohledně rychlosti vozidel při jejich střetu) se opírá o závěry znalce, který mohl být podjatý. Skutečnost, že oba znalci začali ve znaleckém ústavu působit až poté, co byl Ing. Petr Korč znalcem ustanoven a co vypracoval znalecký posudek, může mít vliv na posouzení otázky podjatosti, sama o sobě však rozhodně pochyby o případné podjatosti vyvrátit nemůže. Nabytí obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným, která začne působit jako znalecký ústav, je zpravidla jeden z posledních úkonů ve sledu právních a faktických kroků vedoucích ke zřízení znaleckého ústavu. Je tedy pravděpodobné, že vztah známosti a (přinejmenším) obchodního partnerství mezi oběma znalci existoval již v době předcházející okamžiku, kdy nabyli obchodní podíly ve firmě ADONE – znalecký ústav, s. r. o. Neakceptovatelný je argument krajského úřadu, že případná podjatost se nemůže projevit poté, co byl znalecký posudek zpracován, a znalec už jen reaguje na výhrady účastníka řízení k podanému znaleckému posudku. Vypořádání námitek či výhrad k posudku fakticky není ničím jiným než jeho dopracováním, a tedy plnohodnotnou, a nikoli jen jakousi „technickou-administrativní“ znaleckou činností. Znalec nesmí být podjatý v žádné fázi své činnosti, neboť každá z nich může ovlivnit jeho závěry, z nichž soud vychází. Konkrétní skutečnosti rozhodné pro posouzení, zda vztah mezi oběma znalci zakládal podjatost znalce Ing. Petra Korče, Nejvyšší správní soud nezjišťoval, neboť to nebylo potřeba. Ověřit, zda podezření vyjádřená stěžovatelem mají

reálný základ, včetně zjištění potřebných souvisejících skutečností (např. jaký byl vztah mezi oběma znalci v době mezi ustanovením znalce Ing. Petra Korče a vznikem znaleckého ústavu) by bylo úkolem krajského soudu, pokud by se dále skutkovými okolnostmi projednávané věci zabýval.

Pokud se týká stížních námitek ohledně umístění značky omezující nejvyšší povolenou rychlost v místě nehody na 60 km/h a zařazení vozidla Fiat Stillo do jízdního pruhu na hlavní silnici, tyto jsou podle názoru Nejvyššího správního soudu přípustné, neboť se týkají otázek, k nimž byl krajský soud povinen přihlížet z úřední povinnosti bez ohledu na to, zda byly namítány ve lhůtě k podání žaloby. Uvedené otázky jsou totiž rozhodné pro posouzení, zda se stěžovatel dopustil přestupku, z něhož je obviněn. V této souvislosti lze poukázat na rozsudek ze dne 4. 9. 2012, č. j. 7 As 59/2012 – 38, www.nssoud.cz, v němž Nejvyšší správní soud uvedl: *„Jedním ze základních principů, na nichž v právním státě stojí uplatňování práva jako projevu výkonu státní moci vůči jednotlivci, je zásada nullum crimen sine lege (žádný trestný čin bez zákona), který je vyjádřen v řadě mezinárodních a ústavních právních předpisů, např. v čl. 39 Listiny základních práv a svobod nebo v čl. 7 ve spojení s čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publ. pod č. 209/1992 Sb.). Působnost základních principů trestání nelze vztahovat pouze na deliktní jednání, označené ve vnitrostátním právním řádu jako „trestný čin“. Kategorie správních deliktů je kategorií trestního práva v širším slova smyslu, tudíž se pro všechny správní delikty, uplatní povinnost správního orgánu zkoumat nejen naplnění formálních znaků správního deliktu, ale také, zda jednání vykazuje daný stupeň společenské škodlivosti, tudíž materiální stránku správního deliktu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 7 Afs 27/2008 - 46, dostupný na www.nssoud.cz).*

V této souvislosti lze poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2008, č. j. 2 As 9/2008 - 77 (publ. pod č. 1684/2008 Sb. NSS, dostupný na www.nssoud.cz), ve kterém vyl vysloven závěr, že procesní normy nelze vnímat jako samoúčelné, a nemohou tak představovat překážku pro aplikaci ústavně zaručené hmotněprávní normy. Podle citovaného rozsudku má soud povinnost přihlédnout při posuzování zákonnosti napadeného správního rozhodnutí nejen k hmotněprávní úpravě deliktní odpovědnosti, která platila v době rozhodování správního orgánu, nýbrž i k úpravě platné a účinné v době rozhodování soudu, je-li to pro pachatele příznivější. Byť se v citovaném případě Nejvyšší správní soud primárně zabýval otázkou zániku trestnosti, z argumentu a minori ad maius pro nyní projednávanou věc plyne, že soud má tím spíše povinnost přihlédnout k tomu, že trestnost skutku vůbec nebyla dána. K tomu lze dále poukázat na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 8 Afs 51/2007 - 87 (publ. pod č. 1926/2009 Sb. NSS a dostupné na www.nssoud.cz), ve kterém bylo vysloveno, že soud ve správním soudnictví vždy zkoumá, zda právní předpis nebo jeho ustanovení, která byla použita, na věc skutečně dopadají.

Městský soud tedy pochybil, pokud z úřední povinnosti nepřihlédl k tomu, že stěžovatelka byla potrestána za jednání, které nemohlo naplnit znaky skutkové podstaty správního deliktu spočívajícího v porušení povinnosti stanovené v ust. § 48 odst. 4 písm. a) zákona o vysílání, podle něhož je provozovatel vysílání povinen zajistit, aby reklamy a teleshopping byly snadno rozeznatelné; u provozovatele rozhlasového vysílání zřetelně zvukově a u provozovatele televizního vysílání zřetelně zvukově, obrazově nebo zvukově-obrazově nebo prostorovými prostředky oddělené od ostatních částí vysílání.“

Umístění dopravní značky, která stěžovatele omezovala v tom, jakou nejvyšší rychlostí mohl v místě jet, i údajné manévrování vozidla, s nímž se stěžovatel střetl, jsou otázky, které mohou mít zásadní vliv na to, zda stěžovatel zaviněně jednal způsobem, který naplňuje znaky skutkové podstaty přestupku. Pokud tedy na tyto okolnosti stěžovatel v řízení před krajským soudem poukazoval, měl se krajský soud těmito otázkami zabývat.

Avšak i skutkové závěry krajského soudu ohledně viditelnosti dopravní značky omezující v místě nehody nejvyšší povolenou rychlost na 60 km/h jsou zatíženy vadou řízení. V podstatné míře se totiž opírají o závěry znalce Ing. Petra Korče, který z důvodů výše uvedených mohl být podjatý. Navíc z veřejně dostupné evidence znaleckých ústavů a znalců (www.justice.cz) není patrné, že by specializací Ing. Petra Korče bylo i posuzování správnosti umístění dopravních značek z hlediska toho, zda jsou pro řidiče dostatečně viditelné, přičemž Ing. Petr Korč sám ve vyjádření ze dne 28. 12. 2011 uvedl, že není znalcem pro obor dopravního značení. Soud může své skutkové závěry ohledně odborných otázek opřít jen o zjištění takového znalce, který má znalecké oprávnění pro obor, odvětví a specializaci, jež jsou potřeba k danému typu odborných znaleckých zjištění.

Posouzení toho, zda značka byla umístěna tak, aby ji stěžovatel v případě, že by řídil vozidlo s patřičnou pozorností, mohl včas vidět a reagovat na ni zpomalením rychlosti jízdy na či pod limit značkou stanovený, může být přitom zcela zásadní pro posouzení jeho zavinění. Pokud by totiž značka byla umístěna nesprávně, byla by míra zaviněného překročení rychlosti stěžovatelem výrazně nižší. Zavinění by krylo překročení nejvyšší povolené rychlosti 80 km/h stanovené předchozí značkou, u níž nevznikly pochybnosti, že byla dobře viditelná, takže právě tato značka, a nikoli značka omezující nejvyšší povolenou rychlost na 60 km/h, by byla z hlediska subjektivního vnímání stěžovatele před nehodou posledním pokynem určujícím, jakou nejvyšší rychlostí může jet. Krajský soud se touto otázkou zabýval pouze jako dílčí otázkou ve znaleckém posudku Ing. Petra Korče. K závěrům znalce, které se týkají umístění dopravní značky, však neměl krajský soud přihlížet, neboť se nejednalo o závěry znalce podané v rámci jeho odbornosti, a to ani tehdy, pokud by znalec nebyl podjatý. Na krajském soudu tedy bylo, aby doplnil dokazování znaleckým posudkem znalce, který má znalecké oprávnění pro obor dopravního značení, případně jakýmikoli jinými důkazy, např. rekonstrukcí či ohledáním na místě anebo stěžovatelem předloženým videozáznamem simulujícím jízdu kolem značky. S krajským úřadem lze tedy souhlasit potud, že uvedená skutková otázka nemusí být nutně řešena znaleckým posudkem. Pokud však krajský soud založil svá skutková zjištění na vyjádření znalce, mohl tak učinit jen za předpokladu, že se jednalo o znalce kvalifikovaného k posuzování takových otázek.

Pokud stěžovatel nabídl jako důkaz jím pořízený videozáznam průjezdu kolem předmětné dopravní značky, nebyl krajský soud povinen jej provést, ale byl povinen se s uvedeným návrhem na dokazování vypořádat v odůvodnění svého rozhodnutí nebo jiným přípustným způsobem, např. ve stručném odůvodnění usnesení, jímž by při jednání návrh na provedení důkazu zamítl. K důkazu videozáznamem je však nutno poznamenat, že stěžovatel pomíjí, že sám na jeho provedení nakonec netrval. Z protokolu o jednání ze dne 22. 3. 2012 je patrné, že jeho zástupce uvedl, že nemá žádné další návrhy na

dokazování. Poté dodatečně navrhl výslech stěžovatele, avšak v dalším průběhu řízení se už nijak nedomáhal provedení důkazu zhlédnutím videozáznamu. Krajský soud tedy mohl mít za to, že stěžovatel na provedení tohoto důkazu už netrvá, a dokazování ukončil, jestliže měl za to, že všechny rozhodné skutečnosti již byly prokázány. Bylo na stěžovateli, v souladu se zásadou, že každý si musí především sám střežit svá práva, aby dal krajskému soudu jasně najevo, že i nadále trvá na provedení navrženého důkazu.

Vedle vad řízení, jež předcházely vydání rozsudku krajského soudu, spočívá tento rozsudek i na nesprávném posouzení právní otázky, co bylo příčinou dopravní nehody. Stejnou vadou pak trpí i rozhodnutí správních orgánů obou stupňů. Zásadně totiž platí, že příčinou dopravní nehody spočívající ve srážce vozidla jedoucího po hlavní silnici s vozidlem vjíždějícím na tuto hlavní silnici z vedlejší silnice je nedání přednosti v jízdě vozidlu jedoucímu po hlavní silnici. K této otázce lze poukázat zejména na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j.7 Tdo 38/2009, v němž se uvádí: *„V posuzovaném případě spočívala dopravní nehoda ve střetu dvou vozidel na křižovatce hlavní silnice s vedlejší silnicí, přičemž vozidlo obviněného jelo po hlavní silnici a vozidlo poškozeného vjelo do křižovatky z vedlejší silnice. Obecně vzato, je za takový střet zásadně odpovědný řidič, který do křižovatky vjede z vedlejší silnice, neboť jeho povinností je dát přednost v jízdě vozidlům přijíždějícím po hlavní silnici. Samotná okolnost, že řidič, který má přednost v jízdě, jede rychlostí přesahující stanovený limit, nic nemění na povinnosti řidiče přijíždějícího z vedlejší silnice dát přednost v jízdě řidiči přijíždějícímu po hlavní silnici. Přednost řidiče jedoucího po hlavní silnici tedy nezaniká jen v důsledku toho, že tento řidič jede nedovolenou rychlostí. Příčinou střetu pak je skutečnost, že řidič přijíždějící po vedlejší silnici nedal přednost. Překročení dovolené rychlosti řidičem jedoucím po hlavní silnici může mít pouze omezený význam, a to v podstatě jen z hlediska míry následku vzniklého ze střetu, za který ovšem primárně odpovídá řidič vozidla přijíždějícího z vedlejší silnice. Tyto zásady vyplývají z toho, že porovnají-li se povinnosti obou řidičů, je povinnost dát přednost v jízdě kvalitativně vyšším stupněm povinnosti, než je povinnost dodržet limit dovolené rychlosti. Porušení povinnosti dát přednost v jízdě bez dalšího již samo o sobě vede ke zcela bezprostřednímu a reálnému nebezpečí střetu vozidel, protože se vždy týká situace, v níž jde o vztah nejméně dvou vozidel s protínajícím se směrem jízdy. Porušení povinnosti dodržet stanovený rychlostní limit samo o sobě nevede ke vzniku takového nebezpečí a zakládá ho teprve ve spojení s dalšími podmínkami a okolnostmi konkrétní situace v silničním provozu, jakými jsou např. přítomnost dalších účastníků provozu, hustota provozu, viditelnost, přehlednost daného místa či úseku apod.*

Od těchto zásad se lze výjimečně odchýlit, pokud to je odůvodněno jednak extrémní mírou porušení povinnosti řidiče jedoucího po hlavní silnici dodržet stanovený rychlostní limit a jednak tím, že rychlost jízdy řidiče jedoucího po hlavní silnici fakticky znemožní řidiči přijíždějícímu po vedlejší silnici splnění povinnosti dát přednost. Jde o to, že jen v důsledku vysoké rychlosti vozidla jedoucího po hlavní silnici řidič vozidla přijíždějícího po vedlejší silnici i při snaze dát přednost objektivně nemůže bezpečně provést jízdní manévr spočívající v projetí křižovatky. Typickým rysem takové situace je to, že řidič, který jinak je povinen dát přednost v jízdě, jen v důsledku vysoké rychlosti jízdy vozidla, jemuž má dát přednost, uvidí toto vozidlo až v době, kdy již není reálné, aby mu přednost skutečně dal. Zároveň je třeba zdůraznit, že nedání přednosti tu nesmí být důsledkem toho, že řidič přijíždějící po vedlejší silnici pominul nějakou významnou okolnost, kterou mohl běžně vnímat nebo kterou mohl snadno předvídat. V tomto

smyslu je třeba brát v úvahu rozhodnutí č. 45/2005 Sb. rozh. tr., na které v napadeném rozsudku odkázal Krajský soud v Ostravě.“

V dalším, na věc sp. zn. 7 Tdo 38/2009 skutkově a právně navazujícím, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 7 Tdo 688/2011 (týkalo se opakovaného rozhodování Nejvyššího soudu v téže trestní věci poté, co předchozí rozsudky okresního a krajského soudu byly zrušeny), se uvádí: *„Soudy rozhodovaly ve věci znovu poté, co jejich předcházející rozhodnutí, jimiž obviněného odsoudily pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák., byla usnesením Nejvyššího soudu ze dne 4. 2. 2009, sp. zn. 7 Tdo 38/2009, zrušena s tím, že Okresnímu soudu v Novém Jičíně bylo přikázáno věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout. V citovaném usnesení Nejvyšší soud vyložil, proč je nepřijatelný původní právní názor soudů prvního a druhého stupně, že výlučným viníkem nehody je obviněný. V této souvislosti Nejvyšší soud vysvětlil význam a vzájemný vztah povinností, které oba účastníci nehody porušili, a zároveň vymezil podmínky, za nichž lze činit za střet odpovědným řidiče vozidla, které překročilo povolenou rychlost, avšak kterému nedalo druhé vozidlo přednost.*

Nový výrok o vině obviněného trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. již je slučitelný se zásadami vyjádřenými v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 2. 2009, sp. zn. 7 Tdo 38/2009. Soudy nově rozhodly poté, co konstatovaly, že tu jsou dvě příčiny střetu, a sice jednak to, že poškozený nedal přednost v jízdě obviněnému, jednak to, že obviněný výrazně (téměř dvojnásobně) překročil povolenou rychlost. Zároveň soudy se zřetelem ke konkrétním okolnostem, ovlivněným zejména nevhodným stavebně technickým řešením křižovatky, její menší přehledností, povahou a hustotou provozu, přiměřeně zhodnotily stupeň příčinného významu porušení povinností obou účastníků nehody pro samotnou srážku a míru jejích následků. Toto hodnocení pak vyznělo v odpovídající závěr, že s ohledem na významné spoluzavinění poškozeného není důvodu kvalifikovat jednání obviněného podle přísnějšího ustanovení § 224 odst. 2 tr. zák., když primární příčinou střetu bylo to, že poškozený nedal přednost, nelze pominout, že tu byly dostatečné důvody k tomu, aby za další příčinu bylo považováno překročení povolené rychlosti obviněným. Tyto důvody spočívají v tom, že již samotné uspořádání křižovatky místní komunikace zcela okrajového významu se čtyřproudovou velmi frekventovanou hlavní silnicí objektivně ztěžovalo projetí křižovatky vozidlům přijíždějícím po místní komunikaci. Ostatně ze spisu je patrno, že křižovatka byla obecně označována za "křižovatku smrti", za "šílenou křižovatku" apod. Omezení rychlosti jízdy na hlavní silnici na 50 km/h se tedy jeví jako nutné pro to, aby se řidičům přijíždějícím na křižovatku po místní komunikaci, byť mají povinnost zastavit a dát přednost v jízdě, vůbec umožnilo bezpečné projetí křižovatky. V této spojitosti je významné zjištění, že obviněný velmi dobře znal kritický úsek. Z toho vyplývá, že pro něho byl seznatelný také význam omezení rychlosti jízdy v tomto úseku. Mohl tedy snadno předvídat, že při tak velkém překročení povolené rychlosti, k jakému se uchýlil, se může ocitnout v situaci, kdy nebude schopen reagovat na přítomnost vozidla, které případně vjede do křižovatky z vedlejší silnice. Navíc tu byly ještě další okolnosti, jimiž byla reakce obviněného na takovou situaci znesnadněna, zejména to, že obviněný jel v levém jízdním pruhu, předjížděl rozměrné nákladní vozidlo jedoucí v pravém jízdním pruhu a měl tímto vozidlem zakrytý výhled do zóny, v níž se pohybovalo vozidlo vjíždějící do křižovatky z vedlejší silnice. Obviněný téměř dvojnásobným překročením povolené rychlosti jízdy navodil takový průběh dopravní situace, že vozidlo, které mu jinak mělo dát přednost, nestačilo včas projet křižovatkou, a sám se zbavil možnosti na přítomnost tohoto

vozidla v křižovatce adekvátně reagovat. Pokud poškozený nedal přednost, bylo to spíše důsledkem chybného vyhodnocení situace v silničním provozu než projevem nějaké zásadní nedisciplinovanosti. Spolupůsobení obou příčin střetu bylo v konkrétní situaci srovnatelné a žádná z nich nepřevažovala natolik, aby ji bylo možno označit za dominantní. Za tohoto stavu je výrok o vině, v kterém bylo jednání obviněného posouzeno jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., aniž bylo zároveň použito kvalifikace podle § 224 odst. 2 tr. zák., proporcionálním vyjádřením míry, v níž se na nehodě podíleli oba účastníci střetu.“

Citovaná usnesení Nejvyššího soudu jsou východiskem i pro posouzení přestupkové věci stěžovatele. Stěžovatelovo jednání zásadně nemůže být příčinou dopravní nehody, neboť jel po hlavní silnici a měl přednost před vozidlem vjíždějícím na ni z vedlejší silnice. Jeho jednání by mohlo být výjimečně příčinou dopravní nehody tehdy, pokud by existovaly typově podobné okolnosti jako v případě řešeném v citovaných usneseních Nejvyššího soudu. Odpovědnost stěžovatele by tedy přicházela v úvahu za kumulativního splnění následujících dvou podmínek.

1) Stěžovatel by musel v extrémní míře porušit stanovený rychlostní limit, přičemž toto porušení by muselo být zaviněné. Proto je pro posouzení toho, v jaké míře stěžovatel překročil limit, a zda šlo nebo nešlo o překročení extrémní, klíčová jak otázka, jakou rychlostí stěžovatel skutečně jel, tak otázka, zda mohl při patřičné pozornosti včas uvidět dopravní značku omezující v místě nejvyšší povolenou rychlost na 60 km/h, anebo zda subjektivně mohl mít za to, že i nadále pro něho platí omezení na 80 km/h. Určitým vodítkem, kdy se jedná o extrémní porušení stanoveného rychlostního limitu, může být úvaha v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 7 Tdo 688/2011, že překročení nejvyšší povolené rychlosti o téměř dvojnásobek je výrazné. Úsudek o tom, zda jde vskutku o extrémní překročení nejvyšší povolené rychlosti, však musí být činěn s přihlédnutím ke konkrétním poměrům místa, v němž ke střetu došlo, a to zejména s ohledem na charakter komunikace, po níž stěžovatel jel, např. je-li průtahová, rychlostní, rovná, dostatečně široká, umožňující dohled řidiče po ní jedoucí daleko dopředu, anebo naopak užší, se zatáčkami, nepřehledná aj., a na to, jakým způsobem (jak přehledně) se tato komunikace kříží s vedlejší silnicí, po níž přijížděl vozidlo zn. Fiat Stillo.

2) Rychlost jízdy stěžovatele jedoucího po hlavní silnici by musela řidiči Fiatu Stillo přijíždějícímu po vedlejší silnici fakticky znemožnit splnění povinnosti dát přednost. Faktické znemožnění splnění povinnosti se musí posuzovat s ohledem na konkrétní poměry místa, v němž ke střetu došlo. Rozhodnými okolnostmi tedy bude zejména to, nakolik jde o místo pro řidiče přijíždějícího po vedlejší silnici přehledné a nakolik mu umožňuje s dostatečným předstihem vidět vozidla přijíždějící po hlavní silnici a zohlednit jejich (případně i výrazně nadlimitní) rychlost. Významnou roli může hrát i hustota provozu v době, kdy ke střetu došlo, a viditelnost. Samotná okolnost, že k nehodě došlo za tmy, však bez dalšího nemůže vést k závěru, že řidič přijíždějící z vedlejší silnice měl ztíženou možnost stěžovatelovo vozidlo včas uvidět. Je notorietou, že přední světla běžného osobního automobilu jsou za obvyklých nočních podmínek dobře vidět na vzdálenost mnoha set metrů, takže z toho, že se ke křižovatce taková světla přibližují po hlavní silnici, řidič jedoucí po vedlejší silnici, za předpokladu, že je vzhledem ke konkrétním rozhledovým poměrům křižovatky obou silnic může vidět, může a má

usuzovat, že se ke křižovatce po hlavní silnici blíží vozidlo, kterému je povinen dát přednost.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto podle ust. § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. rozsudek krajského soudu zrušil. Jelikož již rozhodnutí Magistrátu města Ostravy je zatíženo nezákonností, pro kterou bylo rozhodnutí možno zrušit již v řízení před krajským soudem (nesprávným posouzením právní otázky, za jakých okolností by mohlo být stěžovatelovo jednání příčinou dopravní nehody), rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že za použití ust. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. současně zrušil rozhodnutí Magistrátu města Ostravy i krajského úřadu a věc vrací správnímu orgánu prvního stupně k dalšímu řízení.

Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení před krajským soudem se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, jež důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení o žalobě měl úspěch, a proto má právo na náhradu nákladů řízení, které sestávají ze zaplaceného soudního poplatku v částce 2.000 Kč a z odměny za právní zastoupení za osm úkonů právní služby v částce 16.800 Kč [8 x 2.100 Kč - převzetí a příprava zastoupení, 3x účast na jednání a 4x podání ve věci samé podle § 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“)] a z náhrady hotových výdajů v částce 2.400 Kč (8 x 300 Kč) podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky), to vše navýšeno o 20% daně z přidané hodnoty (podle § 137 o. s. ř. ve spojení s § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty), celkem 23.040 Kč,

Výrok o náhradě nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, jež důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch měl, a proto má právo na náhradu nákladů řízení, které sestávají ze soudního poplatku v částce 5.000 Kč a z odměny za právní zastoupení za 3 úkony právní služby v částce 6.300 Kč [2x podání ve věci samé podle § 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky a 1x korespondence s krajským soudem ve věci samé podle § 11 odst. 3 ve spojení s odst. 1 písm. b) vyhlášky], 3x náhrady hotových výdajů v částce 900 Kč (3 x 300 Kč) (§ 13 odst. 3 vyhlášky), to vše navýšeno o 20% daně z přidané hodnoty (podle § 137 o. s. ř. ve spojení s § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty), celkem 8.640 Kč,

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2012

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu